

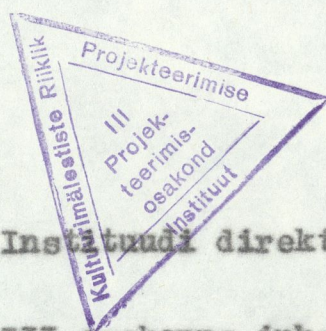
ENSV RIIKLIK EHTUSKOMITEE
KULTUURIMÄLESTISTE RIIKLIK PROJEKTEERIMISE INSTITUUT

Tellijas: Rapla Teede Remondi ja Ehituse Valitsus

Töö nr.: III-80035

MAINSUSKAITSEINSPEKTSIOONI
ARHIIV
№. A-426

Rapla kivisilla remonttööde
arhitektuuriajaloolised eritingimused

Instituudi direktor

H.Uetalu

III osakonna juhataja

A.Sandberg

Projekti peainsener

S.Metsma

[Handwritten signature]

Tallinn, 1980.a.

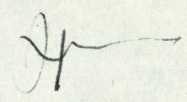
KOOSKÖLASTAN
NSV Ministrite Nõukogu
Riikliku Ehituskomitee
ARHITEKTUURIMÄLESTISTE
KAITSE INSPEKTSIOON

„15“ juuni 1980. a.

[Handwritten signature]

Eritingimused koostas:

grupijuht, ajaloolane

A.Hein

Sisukord:

1. Üldandmed
2. Arhitektuuriajalooline väärtus
3. Ajalooline ülevaade
4. Ehituskirjeldus
5. Remonttööde arhitektuuriajaloolised eritingimused
6. Fotoillustratsioonid

1. Üldandmed

Adress: Rapla alev, Tallinna maantee.

Tellijas: Rapla Teede Remondi ja Ehituse Valitsus.

Alus: tellija kiri 4-3/297, 19.VI 1979.a.

Kavatsetavate tööde maht: remonttööd.

2. Arhitektuuriajalooline väärtus

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrusele nr. 346, 1.augustist 1979.a. on Rapla kivisild võetud riikliku kaitse alla vabariikliku tähtsusega arhitektuurimälestisena (vt. määruse lisa nr.4 p.485).

3. Ajalooline ülevaade

Rapla sillakoha teket võime oletamisi paigutada 13-14. sajandisse. 1220.aastal oli siin 8 adramea suurune küla¹ (Rapal), 13.sajandi lõpul või järgneva algul valmis Maarja-Magdaleenale pühitsetud kihelkonnakirik. Sellest on vanimaks ürikuliseks tõendiks patronaadiõiguse andmise akt Tallinna piiskoplikule toomkirikule 1346.aastal.² 1412.aastal mainitakse kiriku juures ka vesiveskit.³ Niimoodi kujunes Rapla oluliseks vahepeatuseks Tallinn-Viljandi teel, millest möödunud sajandi lõpul kasvas alevik.

Silda märgitakse praeguse koha peal juba 17.-18.sajandi kaartidel. Mõnel on märgitud Sillapea juures ka Alu mõisale kuulunud kõrts.⁴

Praegune sild on ehitatud ilmselt 19.sajandi keskosas või kolmandal veerandil. Sellest perioodist võime nimetada

1. Üldandmed

Aadress: Rapla alev, Tallinna maantee.

Tellijas: Rapla Teede Remondi ja Ehituse Valitsus.

Alus: tellija kiri 4-3/297, 19.VI 1979.a.

Kavatsetavate tööde maht: remonttööd.

2. Arhitektuurisjalooline väärtus

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrusele nr. 346, 1.augustist 1979.a. on Rapla kivisild võetud riikliku kaitse alla vabariikliku tähtsusega arhitektuurimälestisena (vt. määruse lisa nr.4 p.485).

3. Ajalooline ülevaade

Rapla sillakoha teket võime oletamisi paigutada 13-14. sajandisse. 1220.aastal oli siin ¹ adramaa suurune küla (Rapal), 13.sajandi lõpul või järgneva algul valmis Maarja-Magdaleenale pühitsetud kihelkonnakirik. Sellest on vanimaks ürikuliseks tõendiks patronaadiõiguse andmise akt Tallinna piiskoplikule toomkirikule 1346.aastal.² 1412.aastal mainitakse kiriku juures ka vesiveskit.³ Niimoodi kujunes Rapla oluliseks vahepeatuseks Tallinn-Viljandi teel, millest möödunud sajandi lõpul kasvas alevik.

Silda märgitakse praeguse koha peal juba 17.-18.sajandi kaartidel. Mõnel on märgitud Sillapea juures ka Alu mõisale kuulunud kõrts.⁴

Praegune sild on ehitatud ilmselt 19.sajandi keskosas või kolmandal veerandil. Sellest perioodist võime nimetada

vabariigis üsna mitmeid lähedasi kivisildu - näiteks Andjas Rakvere rajoonis, Vaiknas ja Vanamõisas Haapsalu rajoonis, Pääskülas Tallinna piiril jm. Mõned neist on täpsemalt dateeritud - Käreвете mõisa sild Paide rajoonis 1887, Sõmeru sild Rakvere rajoonis 1884.

Kõiki nimetatud sildu iseloomustavad massiivsed vormid, nad on loodud psekivist ümarate sillavõlvidega, teed piiravad madalad parapetid. Oma meeldivate proportsioonidega ning rustikaalse ehituslaadiga on nad sageli nauditavateks ehitustöödeks.

- 1 P. J o h a n s e n, Die Estlandliste des Liber Census Daniae. Kopenhagen-Reval 1933, S.566.
- 2 H. Ü p r u s, Rapla rajooni arhitektuuri ja kunstimälestistest - Rapla rajoonis. Artiklite kogumik. Tallinn 1976, lk.209.
- 3 Est- und Livländische Brieflade. Eine Sammlung von Urkunden zur Adels- und Gütergeschichte Est- und Livland. Erster Theil. Dänische und Ordenszeit. Erster Band. Reval 1856, S.121, nr.175.
- 4 vt. L. A. M e l l i n, Atlas von Liefland und Ehstland oder von den beyden Gouvernements und Herzogthümern Lief- und Ehstland und der Provinz Oesel. Riga und Leipzig 1791-98.

4. Ehituskirjeldus

Sild üle Konovere jõe on suhteliselt väike ja kitsas: tema pikkuseks arvestame 27,5 m, laius ulatub 8 meetrini. Ta on laotud peakivist ja krohvitud, ainult jäämurdjate nina-
nadel on kasutatud graniiti. Kaks laia ja madalat sillaava on laotud ümarvõlvadena, nende kandadel on nõrgalt markeeritud abakust. Silda ääristavad 70-80 cm kõrgused laiad kivi-
rinnatised.

Silda on aegade vältel korduvalt remonditud, tema ala-
osa on kindlustatud betooniga. Ühe kaarava kohale on kinni-
tatud raidtahvel tekstiga: ARHITEKTUURIMÄLESTIS / KIVI SILD /
XIX SAJ.

Kaasajal on mõlemale poole vana kivisilda rajatud raud-
betoonist jalakäijate sillad, mis tunduvad vähendavad mäles-
tise arhitektuurset mõju, kuid on põhjendatud arvestades sil-
la kitsust ja liikluse intensiivsust.

5. Remonttööde arhitektuuriajaloolised eritingimused

Säilitada silla olemasolev kujundus. Korrastada murene-
nud jäämurdjad, parandada krohv. Kõik detailide korrastustööd
peavad lähtuma maksimaalse säilitamise põhimõttest.

Kõik planeeritavad ümberehitused kooskõlastada Vabariik-
liku Arhitektuurimälestiste Kaitse Inspeksiooniga (200001,
Tallinn, Uus tn.19).

Foto 1. Rapla sild. Vaade loodest.
Foto A.Hein, aprill 1980.
KRPI neg. N-20414/2.

Foto 2. Rapla sild. Vaade silla idaküljele.
Foto A.Hein, aprill 1980.
KRPI neg. N-20414/4.